

Frederik Bojer Bové: 'Tenet' – en timey-wimey actionfilm

Publiceret 28/08/2020 i [Kultur/Film](#) af [Frederik Bojer Bové](#)

FILM // ANMELDELSE: Der er ingen andre, der får lov til at lave film som Christopher Nolan. Hans blockbuster-film er altid komplekse og forvirrende og – bortset fra nogle Batman-film – aldrig baseret på kendte franchises. Hans nye satsning *Tenet* er dog den mest konventionelle blockbuster, han hidtil har lavet – også selvom plot og teknik er kompliceret som aldrig før.

Christopher Nolan er en gigantisk håndværkernørd, fuld af små og store idéer, som han møjsommeligt omformer til billede og lyd, og så længe han bliver ved med det, vil han altid have en stjerne hos denne ellers ret snobbede filmanmelder.

Tag f.eks åbningen af hans nye film *Tenet*. Den starter med en lyd, som jeg føler, jeg har hørt i rigtig mange post-Hans Zimmer film: Et dissonant orkester, klassiske instrumenter, der klager og støjer. Uha, så ved vi, at der er fare på vej. Men. Hos Nolan er det, fordi første scene foregår i en operasal, og orkesteret er ved at stemme.

Det er Nolan. Gigantisk nørd som ved *alt* om, hvordan en moderne blockbuster skal skrues sammen, og som virker som om han har alle klichéerne indlejret så langt inde på ryggraden, at han skriver manuskripterne for at få dem til at virke friske.

Og det gør de. Virker friske. Som regel altså. Selvom hans film er unormalt og ofte også unødvendigt komplicerede, så virker de samtidig også som regel friske, muntre, og nærmest lette, fordi de er så propfyldt med små idéer, og fordi de er animeret af håndværkerens glæde ved filmfaget. Med *Tenet* har han dog næsten bidt over mere, end han kan gabe. Det komplekse og forvirrende fylder så meget, at der næsten ikke er plads til andet. Resten er en kompetent actionfilm. Hvilket da vel sikkert også er godt nok.

Protagonist uden problemer

Den seriøse dedikation til håndværk og de udviklede fortællinger får mange til at føle, at Nolans film er kolde og mekaniske. Det er sjældent hans karakterer, vi husker (med Heath Ledgers Joker som undtagelsen, der bekræfter reglen), og mange af dem har været martrede af ret overgjorte traumer om døde ekskoner og den slags.

Hvis man er træt af det, så er hovedpersonen i *Tenet* befriende ligetil. Ja, han har ikke engang noget navn. Han hedder bare 'protagonisten'. John David Washington (søn af Denzel, forrygende i *BlacKkKlansman*) giver ham dog en personlighed, en opofrende rebel med et glimt i øjet. Samspillet med Robert Pattinsons medhjælper Neil sprudler af traditionel *buddy-cop* energi.

I sidste ende føles det hele lidt som det, Doctor Who så velformuleret kaldte '*wibbly-wobbly... timey-wimey... stuff...*'

Der er heller ikke plads til så meget fokus på protagonisterne, for plottet er absurd komplekst. Engang i fremtiden vil det lykkes for forskere at vende om på tings entropi, således at de bevæger sig baglæns i tid. Derfor flyver kugler og biler baglæns, og ødelagte ruiner genskabes. En russisk oligark, Andrei Sator, har også fået tilsendt oplysninger fra fremtiden, så nu kan der laves ekstra mange lag af omvendt entropi. Og så bliver det hele mere og mere komplekst, og jeg får stadigvæk ondt i hovedet af at tænke på det.

Besværlige benspænd

Nolans sidste film var mesterværket *Dunkirk*, der fortalte hans hidtil simpleste historie – det var bare fortællingen om evakueringen fra stranden ved Dunkirk – men måske netop på grund af fortællingens simplicitet var den fuld af følelsesladet teknisk mesterskab, ikke mindst når det kom til klipningen. Bagefter sad jeg med en simpel følelse: '*Hvorfor er alle film ikke sådan her?*'

Sådan er det ikke med *Tenet*. Jeg forstår godt, hvorfor ikke alle film er sådan her, for alting i den her film, fra titel til teknik, er baseret på plottets tidsomvendende gimmick, og hvis ikke andre film gider at lege med samme gimmick, så er der ikke ret meget at lade sig inspirere af.

Nolan har altid leget med tid, han gør det bare på en særskilt besværlig måde denne gang

Der er også et helt simpelt problem i den måde gimmicken er udført. Nolan har før ladet historier gå forlæns og baglæns på samme tid, især i *Memento*, men her var effekten skabt vha. klipning, de enkelte scener forløb stadigvæk som normalt. Det er måske først og fremmest klipning, hvor Nolans mesterskab for alvor afsløres, også film som *Inception*, *Dunkirk* og *The Prestige* lever af en konstant krydsklipning, ja selv smertensbarnet *The Dark Knight Rises* har nogle innovative montagesekvenser.

Men *Tenet* kan ikke laves med klipning. Dens temporale eksperimenter foregår i realtid, tingene bevæger sig forlæns og baglæns på samme tid, i samme klip. Det gør alting ekstremt meget sværere at arbejde med, og meget af det føles, som om det er lavet med cgi-effekter og føles derfor lidt luftigt og uhåndgribeligt.

Der er en scene, hvor Neil og protagonisten skal bryde ind i en lufthavn i Norge, hvor der krydsklippes mellem protagonistens snak med en kilde, Neil der er på rekognoscering i Norge, og Neil og protagonisten der planlægger, hvad der skal ske. De få minutter er igen mesterligt klippet film, med overskud og tempo. Nolan har altid leget med tid, han gør det bare på en særskilt besværlig måde denne gang.

Timey-wimey actionfilm

Jeg får ondt i hovedet af at tænke på paradokser og problemer, der må følge af plottets forvekslinger, jeg forstår det stadig ikke helt. I sidste ende føles det hele lidt som det, Doctor Who så velformuleret kaldte '[wibbly-wobbly... timey-wimey... stuff...](#)' Der er ikke meget filosofisk indhold over skildringen af tid. Ej heller er der i øvrigt meget politisk perspektiv i skildringen af den russiske oligark, og filmen foregår det meste af tiden i kedelige nordeuropæiske lande som Estland, Norge og, jep, Danmark (ja undskyld, men det ser altså lidt ordinært ud...)

Så i sidste ende føles *Tenet* mest af alt bare som en *Mission: Impossible*-film med en tidslig gimmick. Og det skal man da bestemt heller ikke kimse af. Actionscenerne er spændende, der er trods alt ret mange finurlige øjeblikke, hvor gimmicken folder sig ud, og karakterer som Neil og Sators kone Kat (Elizabeth Debicki) er glimrende genrekarakterer.

Men det er lidt generisk. Hvem ved, måske er det så moderne, at Nolan har tænkt sig at lave en trilogi ud af det? I så fald kunne toeren blive langt bedre, for nu har vi fået etableret alle de komplekse regler. Så kan der blive mere plads til *buddy-jokes* og eksplosioner, der går baglæns. Det kunne være fedt.

Sidste gang han lavede en trilogi, var det også toeren, der var bedst.

Tenet
150 min
SF Studios

Fotocredit: SF Studios

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.